

pojednim drugim povijesnim vrelima. Možemo zaključiti da su autori ovoga djela započeli jedan novi interdisciplinarni val istraživanja koji se odnosi na grafite. U ovome slučaju govorimo o grafitima u Istri nakon Drugoga svjetskog rata, no činjenica jest da razne fasade svjedoče i o mnogim drugim vremenima naše povijesti.

Igor Jovanović

4. međunarodni festival pljočkanja u Svetvinčentu 13. i 14. lipnja 2019. godine, Zbornik radova / Collected papers, ur. Tamara Nikolić Đerić, Svetvinčenat: Istarski pljočkarski savez (IPS), 2021., 96 str.

4. međunarodni festival pljočkanja održan je od 13. do 15. lipnja 2019. u Savičenti (Svetvinčentu), a u njegovu sklopu održan je i međunarodni znanstveni skup na temu tradicijskih igara i sportova. Izlagalo je osam izlagača, a kao rezultat održavanja skupa objavljen je i istoimeni zbornik u nakladi Istarskoga pljočkarskog saveza. Glavna mu je urednica Tamara Nikolić Đerić, a sam je zbornik sadržajno podijeljen u dva dijela. Prvi dio obuhvaća radove koji se zasnivaju na UNESCO-ovu Registru dobrih praksi kao inspiraciji i poticaju zajednicama u procesima očuvanja nematerijalne kulturne baštine, a drugi dio nudi radove koji donose primjere iz muzeološkoga i obrazovnoga konteksta. Neki su radovi pisani hrvatskim, a neki engleskim jezikom.

Na samome početku zbornika, u „Uvodu“ (5–6) Tamara Nikolić Đerić govori o značaju UNESCO-ove Konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine (NKB) u kontekstu svijeta i Europe, ali i Hrvatske te Istre. Uvod je pisan dvojezično, hrvatskim i engleskim jezikom. Zatim slijedi „Recenzija“ (7–9) Lidije Nikočević, koja daje kratak osvrt na zbornik. I taj je tekst dvojezičan.

Prvi dio zbornika okuplja radove u cjelini „UNESCO Registar dobrih praksi kao inspiracija i poticaj zajednicama u procesima očuvanja NKB“. Prva je autorica zastupljena u ovome dijelu Valentina Lapicciarella Zingari radom „Understanding the role of communities and civil society organisations in the process of heritage-making. Reflection on the uses of the Register of Good Practices: the case of Tocati, a shared programme for the safeguarding of Traditional Games and Sports“ („Razumijevanje uloge zajednica i organizacija

civilnoga društva u procesu stvaranja baštine. Razmišljanje o upotrebi Registra dobrih praksi, uzimajući u obzir slučaj Tocati: traženje modela i inspirativnih iskustva u duhu Konvencije“, 15-36). U njemu ističe neke ključne koncepte i iskustva iz širokoga i pokretnoga laboratorija Konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine kao institucionalnoga i društvenoga alata koji ukazuje na granice i veze između aktera, domena i razine djelovanja. Odgovorila je na neka od ključnih pitanja te tematike, poput toga što perspektive i vrijednosti NKB-a mogu pridonijeti u prepoznavanju i prijenosu tradicijskih igara i sportova kao „laboratorija društvenih odnosa“ te kako istraživači i stručnjaci mogu poboljšati dijaloge, pridonoseći izgradnji novih prostora i znanja međusobnoga razumijevanja između zajednica, institucija i kreatora politike.

Mirela Horvatin objavila je rad „Svrha i posljedice zaštite nematerijalne kulturne baštine: UNESCO-ovi popisi i hrvatski nacionalni Registar“ („Purpose and Impacts of the Protection of ICH: UNESCO lists and Croatian National Register“, 37-46). Na temelju analize odabranih primjera rad je problematizirao pozitivne i negativne strane zaštite nematerijalne kulturne baštine na nacionalnoj i globalnoj razini.

Jasenska Kranjčević i Ksenija Tokić napisale su „Konjičke viteške igre – između UNESCO-a i zaborava“ („Horse knight games – between UNESCO and oblivion“, 47-56). Riječ je o analizi triju konjičkih viteških igara u Hrvatskoj različitoga stupnja zaštite kao kulturnoga dobra (Sinjska alka – Sinj, Trka na prstenac – Barban i Trka na prstenac – Zagreb) sa stajališta njihova prepoznavanja, korištenja i značenja u i za turizam s ciljem uvrštavanja u Registar dobrih praksi.

Posljednji je rad u ovome dijelu, „Safeguarding Traditional Sports and Games: A Holistic Approach“ („Zaštita tradicionalnih sportova i igara: holistički pristup“, 57-68), priložio Pere Lavega Burgès. U njemu je dao pregled glavnih aktivnosti koje je UNESCO proveo o pitanju tradicijskih igara i sportova te iznio neke ključne elemente da bi se utvrdile smjernice za politiku očuvanja i promicanja tradicijskih igara.

Drugi je dio zbornika „Riznica praksi prijenosa tradicijskih igara i sportova“, koji započinje radom Mirjane Margetić „Istraživanje, bilježenje, snimanje – tradicijske igre u muzejskoj praksi“ („Researching, recording – traditional games in museum practice“, 69-76). Autorica se osvrnula na bilježenje tradicijskih igara u Etnografskom muzeju. Kroz primjere iz prakse prikazala je što se sve zabilježilo i kako se to primjenjuje u radu s korisnicima muzeja i šire

– od muzejskih radionica i igraonica do filmova. Naglašava da su veliku važnost za to istraživanje i rad imali (i imaju) kazivači kao izvori znanja o igrama i stručni suradnici bez kojih bi prijenos znanja o njima bio gotovo nemoguć.

Tamara Perković objavila je rad „C. H. A. N. G. E. (Cultural Heritage Activities and Nutrition in Global Environment) Erasmus+ projekt pet europskih zemalja koji se bavi očuvanjem nematerijalne kulturne baštine“ („C. H. A. N. G. E. [Cultural Heritage Activities and Nutrition in Global Environment] Erasmus+ Project of five European countries dealing with the presentation of intangible cultural heritage“, 77-80), u kojem je predstavila Erasmus+ projekt u kojemu je sudjelovala Osnovna škola Jurja Dobrile iz Rovinja, a posvećen je revalorizaciji kulturne baštine. U dvije godine trajanja projekta autorica se s učenicima usredotočila na sljedeće aktivnosti: pripovijedanje priča, mediteranska kuhinja, tradicionalni plesovi i pjesme te tradicijske igre.

Slijedi rad Severke Verbanac „Razvoj identiteta i kompetencija djeteta u procesima upoznavanja nematerijalne kulturne baštine Općine Medulin putem projekta ‘Tragovi u moru’ (Priče potopljenih brodova uz obalu Istre)“ („Development of the identity and competency of the child in the process of introducing the intangible cultural heritage of the municipality of Medulin through the project ‘Traces in the Sea’ [Tales of sunken ships along the coast of Istria]“, 81-92). Projekt je bio proveden među djecom predškolskoga uzrasta, a u radu saznajemo kako razne nematerijalne vrijednosti (kulturne, povijesne, zavičajne) uvesti u kurikulum vrtića na primjeru vrtića Općine Medulin.

Posljednji rad u zborniku, „The recovery of traditional game in Catalonia“ („Povratak tradicijske igre u Kataloniji“, 93-96) Víctora Baroja Benlliure, istražuje povratak tradicijskih igara u školske kurikule u Kataloniji od 2016.

Radovi objavljeni u zborniku *4. međunarodni festival pljočkanja u Svetvinčentu 13. i 14. lipnja 2019. godine* donose jedan novi kulturno-antropološki i etnografski uvid u gotovo zaboravljene tradicije iz Istre, Hrvatske, ali i drugih dijelova Europe, poput Katalonije. U njemu saznajemo i o praksi u muzejima i školama, gdje posjetitelji, učenici i ostali korisnici imaju priliku nešto novo saznati i naučiti o tradicijama njihova kraja. Upravo takve prakse potrebne su kako bismo nematerijalnu kulturnu baštinu sačuvali od zaborava, a ovaj skup – i naposljetku zbornik – zasigurno su pomogli u tome.

***Histria archaeologica*, sv. 50/2019, Pula 2020., 380 str.**

Arheološki muzej Istre tiskao je 2020., ukoričen u nove svečarske bakreno-zlatne korice, jubilarni broj časopisa *Histria archaeologica*, koji je obilježio pola stoljeća kontinuiranoga izlaženja. U 50. su broju na 380 stranica objavljena četiri izvorna znanstvena članka, tri pregledna rada te tri prethodna priopćenja – *novitates*. Svi su radovi dvostruko recenzirani, a tekstovi dvojezični (na hrvatskom i engleskom jeziku). Recenzenti su iz Hrvatske i inozemstva, a njihova su imena navedena u impresumu. Sadržaj je sveska dostupan i na Portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske Hrčak. U uvodnom su dijelu Darko Komšo i Adriana Gri Štorga kratko predstavili povijest časopisa, od prvoga do jubilaranoga broja.

U prvom prilogu skupina autora – Darko Komšo, Nikola Vukosavljević, Ivor Karavanić i Preston Miracle – potpisuje izvorni znanstveni članak „Tragom puževa od obale ka unutrašnjosti i natrag: probušeni morski i slatkovodni puževi kao pokazatelj regionalnih sustava razmjene tijekom mezolitika u Hrvatskoj“ (9-24). U radu se raspravlja o skupovima nalaza probušenih ljuštura puževa pronađenih tijekom novijih istraživanja mezolitičkih nalazišta u Hrvatskoj. Brojni nalazi pronađeni su na nekoliko nalazišta na sjevernom Jadranu i u špilji Zala u unutrašnjosti Hrvatske, na prostoru Ogulinsko-plašćanske udoline. Nalazi probušenih morskih i slatkovodnih puževa iz obje regije ukazuju na postojanje regionalnih sustava razmjene između obalnih područja i unutrašnjosti tijekom mezolitika.

Pregledni rad Romualda Zlatunića „Prapovijesna keramička cjedila i njihova namjena na području istočne jadranske obale i njezina zaleđa“ (25-85) obrađuje ulomke prapovijesnih keramičkih cjedila, ukupno 53 komada otkrivena na više nalazišta na području Istre, i uspoređuje ih s primjerima cjedila s područja Dalmacije i Slavonije te iz Slovenije, Srbije, Sjeverne Makedonije, Albanije i Grčke. Pomoću rezultata biomolekularnih istraživanja posuda pokušao je rekonstruirati i interpretirati upotrebu i proizvodnju voska, pčelinjega voska i vina te proizvodnju mlijeka i sira u prapovijesnom razdoblju od neolitika i eneolitika do brončanoga doba.

Josip Višnjić, Siniša Pamić i Luka Bekić u izvornom znanstvenom članku „Rezultati arheoloških istraživanja provedenih na Trgu Ivana Koblera u Rijeci: tragovi antičke Tarsatike“ (87-152) donose rezultate istraživanja provedenih na riječkom Trgu Ivana Koblera tijekom travnja i svibnja 2014., koji su još